

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2002-4-124 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 02-66/814-332

Karar Tarihi : 31.10.2002

Dosya Konusu: Kargo İşletmeleri Derneği üyesi kargo şirketlerinin, dernekleri vasıtasıyla, dağıtım firmaları aleyhine uygulamalarda bulunarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER: Cihan AKTAŞ, Sezin ELÇİN

C- ŞİKAYET EDEN: - Adres Dağıtım Hizmetleri Ltd. Şti.
Okçumusa Cd. İpek Çıkmazı Kardeşler Han No:11 Kat:3
Karaköy/İstanbul
- Çağ Dağıtım Hizmetleri Ltd. Şti.
Çırpan Mh. Sağ Sk. No:15/B Bursa

D- HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- Kargo İşletmecileri Derneği
Büyükdere Cd. Sivritaş Sk. Elbir İş Merkezi No:18 Kat:4
80310 Mecidiyeköy/İstanbul
- Kargo İşletmecileri Derneği üyesi şirketler

E- İDDİALARIN ÖZETİ: Kargo İşletmecileri Derneği (KARİD) üyesi şirketlerin, söz konusu dernek vasıtasıyla, il bazında faaliyet gösteren dağıtım firmalarına yönelik hizmetlerini durdurma kararı aldığı, bu karar sonucunda dağıtım firmalarının pazar dışında kalacağı ve kargo şirketlerinin hakim durum oluşturacağı iddia edilmektedir.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.8. 2002 tarih, 3443 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 21.8.2002 tarih, 2002-4-124/BN-02-SE sayılı İlk İnceleme Raporu, 5.9.2002 tarih, 02-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca 02-52/664-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 22.10.2002 tarih 2002-4-124/ÖA-02-CA sayılı Önaraştırma Raporu 24.10.2002 tarih, REK.0.08.00.00/149 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-66 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da, şikayet dilekçelerinde yer verilen uygulamaların kargo şirketlerinin kendi ticari politikaları doğrultusunda alınan bireysel kararlardan kaynaklandığı, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun kapsamında bir

ihlal teşkil etmediği, bu sebeple anılan teşebbüs birliği hakkında bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

İlgili Ürün Pazarı: Kargo taşımacılığı sektörü taşımacılık alanında kendine özgü ve diğer taşıma yollarından ayırılan özelliklere sahiptir. Bu özelliklerinden dolayı ilgili ürün pazarı olarak, kargo, lojistik ve dağıtım faaliyetlerini kapsayan "kargo taşımacılığı pazarı" belirlenmiştir.

İlgili Coğrafi Pazar: Kargo taşımacılığı hizmetinin herhangi bir bölgeyle sınırlı olmaksızın tüm Türkiye'de veriliyor olması ve farklı homojen pazarlar bulunmaması dolayısıyla, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

Önaraştırma sürecinde, raportörlerce, şikayete konu olan KARİD ve üye kargo taşımacılığı şirketleri ile dağıtım firmalarında yerinde inceleme yapılmış olup, ilgili dilekçedeki iddiaları destekler nitelikte bir tespit yapılmamıştır. Ayrıca, yerinde inceleme yapılan, aralarında dağıtım şirketlerinin de bulunduğu, Yurtiçi Kargo Servisi A.Ş., Aras Kargo Yurtiçi ve Yurtdışı Taşımacılık A.Ş., R.L Lojistik Kargo Dağıtım Kurye A.Ş., Aktif Dağıtım İletişim Hizmetleri A.Ş., Huzur Kargo A.Ş., İS-mail Dağıtım Pazarlama Ltd. Şti., Global Kargo Hizmetleri A.Ş ve Express Kargo Ticaret Ltd. Şti. yetkililerince, şikayet konusuna ilişkin olarak KARİD tarafından alınmış bir karar bulunmadığı ifade edilmiştir. Bunların yanısıra, dosya mevcudu bilgilere göre, KARİD üyesi kargo taşımacılığı şirketlerinden bir kısmı dağıtım şirketleri ile çalışmazken, bir kısmı söz konusu şirketlere dağıtım hizmeti vermektedir. Bu durum konuya ilişkin faturalarla belgelendirilmiştir.

I- GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK

Önaraştırma, iki dağıtım şirketinin, KARİD çatısı altında kargo taşımacılığı şirketlerinin aldıkları bir karar neticesinde belli bir tarihten sonra dağıtım şirketlerinin gönderilerini taşımayı reddettikleri iddiasına yönelik olarak açılmıştır.

Şehir bazında yerel olarak çalışan dağıtım şirketleri, kendi bölgelerinin dışında bir yere gönderi ulaştırılması gerektiğinde, genellikle anlaşma yapmış oldukları kargo şirketleri aracılığıyla bu hizmeti vermektedir. Anılan hizmetin sağlanması için, dağıtım ve kargo taşımacılığı şirketleri arasında belli süreleri kapsayan (genellikle altı ay veya bir yıl) sözleşmeler yapılmaktadır. Dağıtım şirketleri, kargo şirketlerinden, hizmetleri karşılığında ödedikleri ücret tutarında fatura almakta ve bu fatura tutarını da şirketlerinde gider olarak gösterebilmektedirler. Şikayet edilen karar sonrasında kargo taşımacılığı şirketlerinin dağıtım şirketlerine söz konusu hizmeti vermeyeceklerini belirttikleri ve herhangi bir dağıtım şirketi ya da çalışanı adıyla kendilerine getirilen gönderileri kabul etmedikleri ileri sürülmüştür.

Şikayet konusu iddialar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında, "teşebbüs birliği kararı" ve "teşebbüsler arası anlaşma veya uyumlu eylem" açılarından değerlendirilmiştir.

a) Teşebbüs Birliği Kararı'nın Varlığı

Üyelerinin hak ve menfaatlerini korumak için oluşturulmuş olan KARİD, 4054 sayılı Kanun kapsamında bir teşebbüs birliğidir. Teşebbüs birliklerinin rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı nitelikteki kararları anılan Kanun kapsamında yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un uygulanabilmesi için birlik kararlarının resmi anlamda bağlayıcı olması şart değildir. Birliğin gayriresmi bir kararı dahi, üyelerin kendilerini bu kararlar ile bağlı hissetmeleri ve bu yönde hareket etmeleri halinde, söz konusu Kanun kapsamında değerlendirilme için yeterli olacaktır.

Teşebbüs birliklerinin sadece tavsiye niteliğinde aldığı ve bağlayıcılığı olmayan kararları yasaklanmayabilir, ancak tüm üye işletmeler bu karara aynen uyuyorsa ve fiilen rekabet sınırlanıyorsa, bu tavsiye kararları da Kanun kapsamında yasaklanmıştır.

Dosya mevcudu bilgilere göre, KARİD, kargo taşımacılığı pazarında faaliyet gösteren 17 adet kargo taşımacılığı, lojistik ve dağıtım şirketinin üye olduğu, sektörün %75'ini temsil eden bir teşebbüs birliğidir.

Önaraştırma sürecinde yapılan yerinde incelemede, raportörlerce, KARİD tarafından kargo şirketlerinin dağıtım şirketlerinin gönderilerini kabul etmeme yönünde alınan bir karara ulaşılamamıştır. Esasen, çatısı altında hem kargo hem de dağıtım şirketlerini biraraya getiren bir teşebbüs birliğinin, üyelerinin bir kısmını zor durumda bırakacak bir karar alması beklenemez. Bunun yanısıra, önaraştırma sürecinde görüşülen şikayetçi taraf olan dağıtım şirketleri de KARİD çatısı altında böyle bir karar alınmadığını teyit etmişlerdir.

Sonuç olarak, söz konusu iddiaya yönelik olarak bir teşebbüs birliği kararından bahsedilemeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.

b) Teşebbüsler Arası Anlaşmanın veya Uyumlu Eylemin Varlığı

Yukarıda yer verildiği üzere, önaraştırma konusu iddianın bir teşebbüs birliği kararı olmadığı anlaşılmış olup, bu çerçevede söz konusu iddia yine Kanun'un 4. maddesi kapsamında teşebbüsler arası anlaşma ve muhtemel bir uyumlu eylem çerçevesinde ele alınmıştır.

Aynı piyasada faaaliyet gösteren teşebbüsler arasında çeşitli konularda büyük bir çoğunluğu olağan ticari faaliyet olmak üzere anlaşmalar yapılmaktadır. Ancak, yapılan anlaşmalar pazarda rekabetin kısıtlanmasına sebep oluyorsa 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir.

Öte yandan, teşebbüsler arasındaki bir sözleşmenin varlığının iddia edilemediği, ancak aralarındaki rekabeti ortadan kaldırmaya yönelik davranışlar, uyumlu eylem olarak adlandırılmaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile yasaklanan uyumlu eylemden bahsedilebilmesi için, bu teşebbüsler arasında bilinçli bir paralellik olmalıdır.

Bu çerçevede, Kanun'un 4. maddesinin uygulanabilmesi için birden fazla teşebbüsün varlığı gerekmektedir. Bir başka deyişle bir teşebbüsün diğer bir teşebbüs ile anlaşmasından ya da aralarındaki uyumlu eylemden etkilenmeksizin

veya bir işletme birliği kararına uyma amacı dışında tamamen bağımsız bir pazar politikası olarak yaptığı eylem ve işlemler 4. madde kapsamına girmemektedirler.

Önaraştırma sürecinde, kargo şirketlerinin dağıtım şirketlerinin gönderilerini kabul etmedikleri iddiasını kanıtlayan bir anlaşmanın varlığına ulaşılamamıştır. Böyle bir anlaşmanın varlığının aksine kargo şirketlerinin önemli bir bölümünün, ödemelerinde sorun yaşanmayan dağıtım şirketlerinin gönderilerini taşıdığı belirlenmiştir.

Yapılan yerinde incelemelerde, Türkiye genelinde en yaygın dağıtım ağı bulunan Yurtiçi Kargo A.Ş. yönetiminin dağıtım şirketlerinin gönderilerini kabul etmeme yönünde prensip kararı olduğu, bu kararlarını muhtelif tarihlerde bölge müdürlüklerine ilettikleri belirtilmiştir. Bu uygulamanın gerekçesi, 4.7.2001 tarih ve 01-3152/01 sayı ile tüm bölge müdürlüklerine gönderilen metnin 3. maddesinde: *“Dağıtım ve Kurye firmalarının denetime imkan vermeyen ve ağırlıklı olarak posta kanununun yasakladığı gönderileri taşımaları...”* şeklinde ifade edilmiştir.

Yine yerinde inceleme sürecinde dağıtım ağı açısından sektörün bir diğer büyük şirketi olan Aras Kargo A.Ş. genel müdürlüğünden tüm bölge müdürlüklerine Ağustos 2002 tarih, 2-6529/2002 sayı ile gönderilen, 13-14.7.2002 tarihinde yapılan Danışma Kurulu toplantısı kararlarının B-6 maddesinde: *“Bir başka kargo, kurye veya dağıtım firmalarının gönderimlerine aracılık yapılmayacak, bu tür gönderiler alınmayacaktır”* ifadeleri yer alsa da; söz konusu şirketin dağıtım firmalarının gönderilerini taşıdıklarına dair anlaşmaların yanı sıra, daha önce dağıtımını yaptıkları ama bedelini alamadıkları dağıtım firmalarının icra takiplerine dair bir metin raporörlerce tespit edilmiştir.

Söz konusu şirketlerin yanı sıra Huzur Kargo A.Ş. de dağıtım şirketlerine ait gönderilerin birçoğunun bedelini tahsil edemedikleri gerekçesiyle, bu şirketlere hizmet vermemektedir.

Bununla birlikte, diğer kargo şirketlerinin, ödeme sorunu yaşanmayan dağıtım firmalarının gönderilerini kabul ettikleri raporörlerce belirlenmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, kargo taşımacılığı şirketleri arasında dağıtım firmalarının gönderilerini taşımamaya yönelik bir anlaşma veya uyumlu eylem bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler doğrultusunda, kargo şirketlerinin Kargo İşletmecileri Derneği çatısı altında aldıkları bir karar doğrultusunda dağıtım şirketlerinin gönderilerini taşımadıkları iddiası çerçevesinde; zaman zaman gerçekleştirildiği anlaşılan söz konusu uygulamalara yönelik bir teşebbüs birliği kararının veya kargo taşımacılığı şirketleri arasında bir anlaşmanın ya da uyumlu eylemin olduğuna ilişkin bir tespit bulunmadığı, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilmediği kanaatine varılarak, bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetlerin reddine OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.